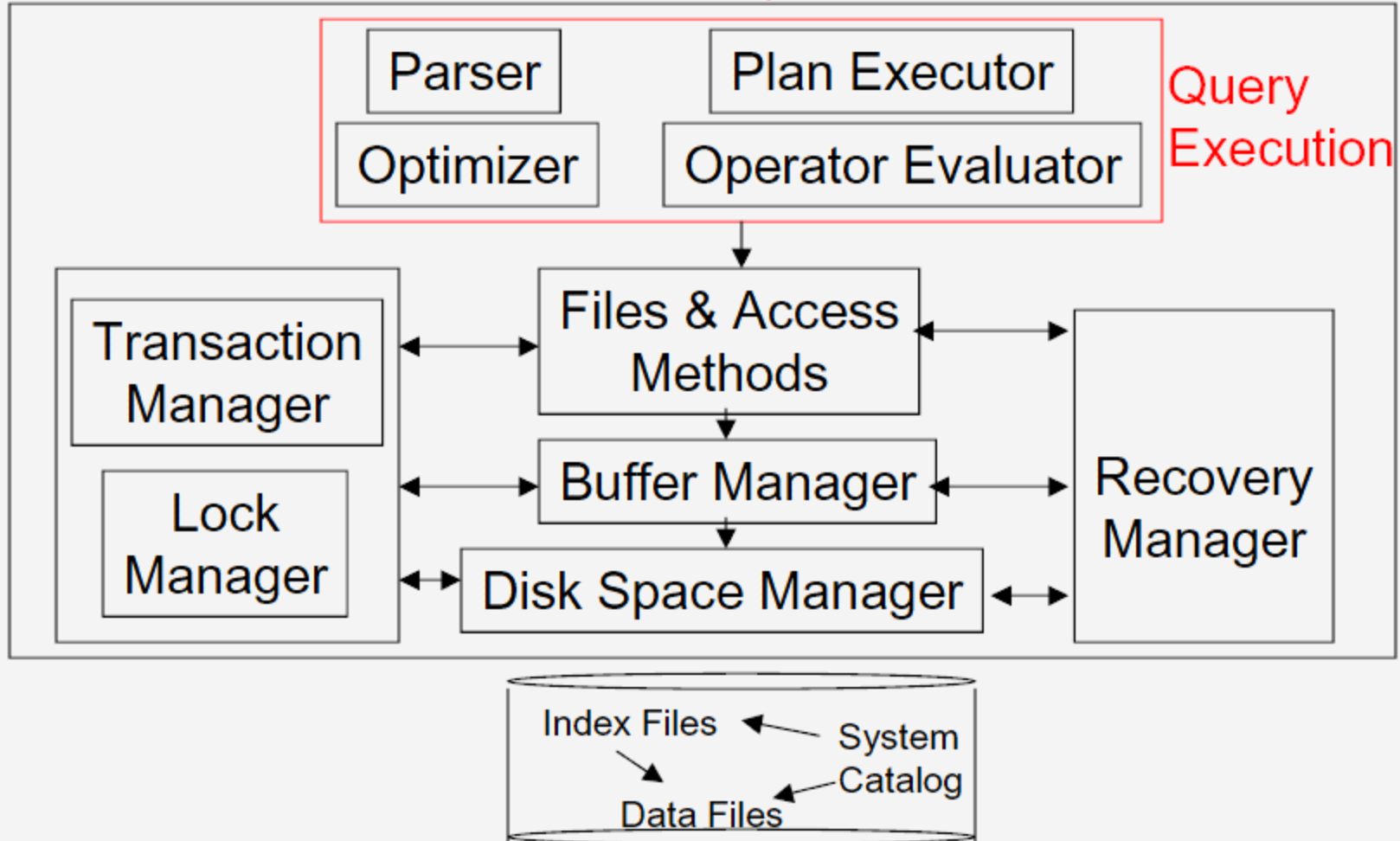

Structura fizică a bazelor de date

Structura unui SGBD

Structura fizică a fișierelor BD

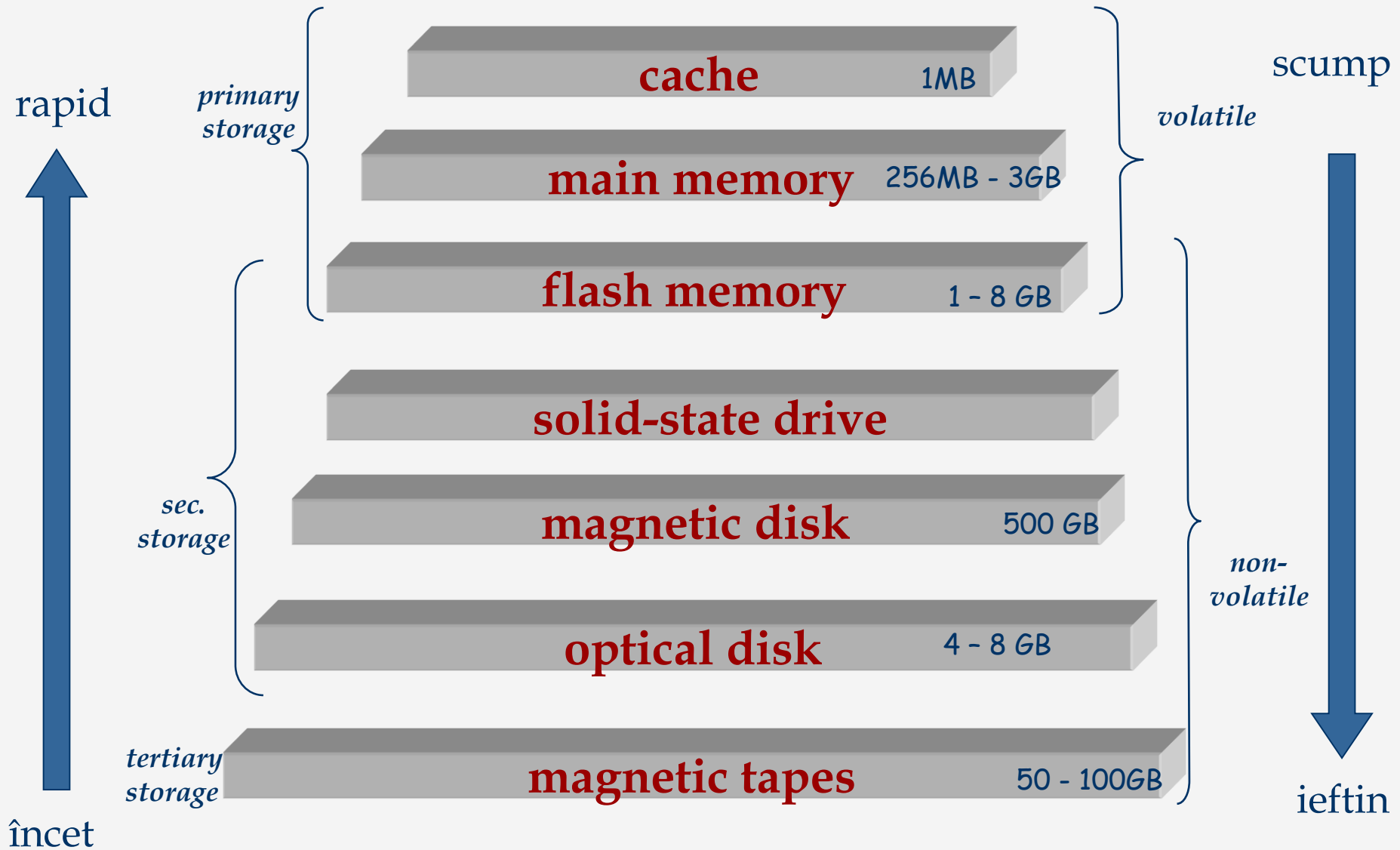
- SGBD-urile stochează informația pe disc magnetic
- Acest lucru are implicații majore în proiectarea unui SGBD!
  - **READ**: transfer date de pe disc în memoria internă
  - **WRITE**: transfer date din memoria internă pe disc

Ambele operații sunt costisitoare, comparativ cu operațiile *in-memory*, deci trebuie planificate corespunzător!

De ce nu stocăm totul în memoria internă?

- Răspuns (tipic):
  - Costă prea mult
  - Memoria internă este volatilă (datele trebuie să fie persistente)
- Procedură tipică(“ierarhie de stocare”)
  - RAM – pentru datele utiliz. curent (*primary storage*)
  - *Hard-disks* – pentru baza de date (*secondary storage*)
  - Bandă – pentru arhivarea versiunilor anterioare ale datelor (*tertiary storage*)

Ierarhia mediilor de stocare

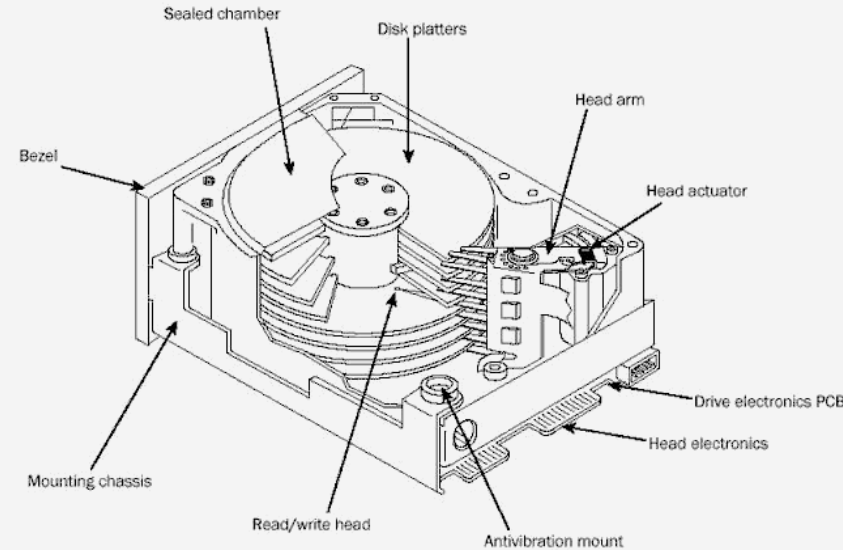

Legea lui Moore

- Gordon Moore: *“Integrated circuits are improving in many ways, following an exponential curve that doubles every 18 months”*
    - Viteza procesoarelor
    - Numărul de biți de pe un chip
    - Numărul de octeți (*bytes*) pe un hard disk
  - Parametrii ce NU urmează legea lui Moore:
    - Viteza de accesare a datelor în memoria internă
    - Viteza de rotație a discului
- ⇒ Latența devine progresiv mai mare
- Timpul de transfer între nivelele ierarhiei mediilor de stocare este tot mai mare în comparație cu timpul de calcul

Discuri magnetice

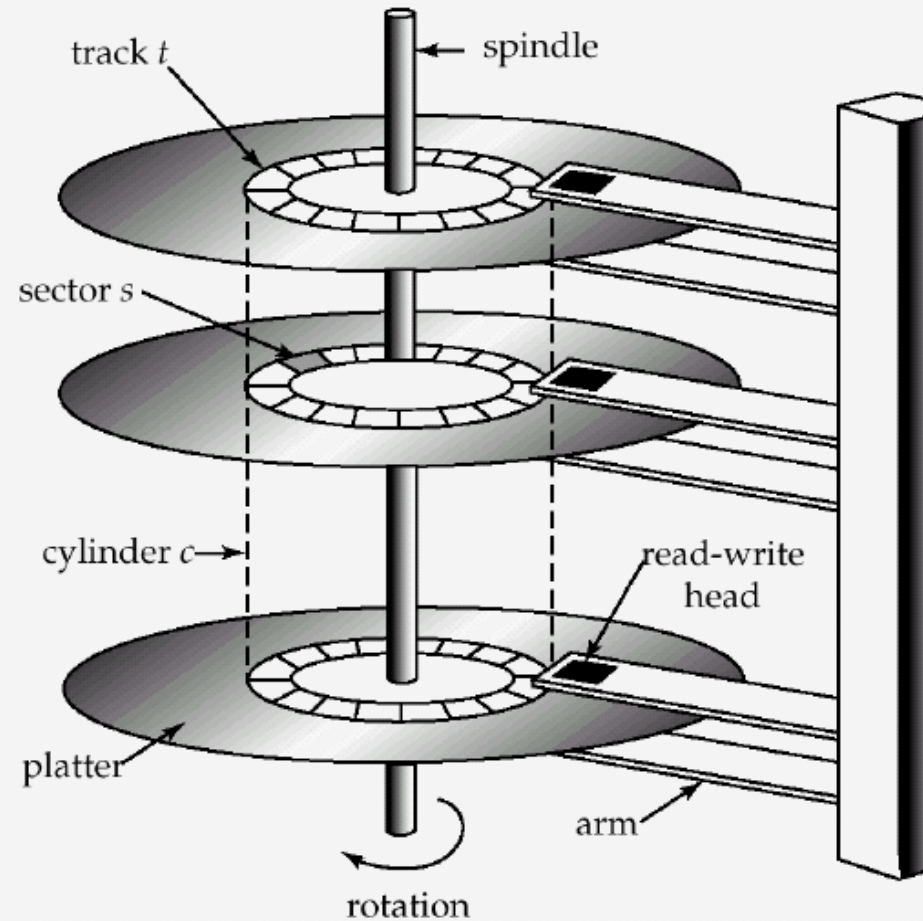
- Utilizat ca mediu de stocare secundar
- Avantaj major asupra benzilor: *acces direct*
- Datele sunt stocate și citite în unități numite **blocuri** sau **pagini**.
- Spre deosebire de memoria internă, timpul de transfer blocurilor/paginilor variază în funcție de poziția acestora pe disc.

! Poziția relativă a paginilor pe disc
are un impact major asupra performanței unui SGBD!

Componentele unui disc dur (*hard disk*)

- Rotația platanelor (90rps)
- Ansamblu de brațe ce se deplasează pentru poziționarea capului magnetic pe pista dorită. Pistele aflate la aceeași distanță de centrul platanelor formează un **cilindru** (imaginar!).
- Un singur cap citește/ scrie la un moment dat.
- Un **bloc** e un multiplu de **sectoare** (care e fix).

Accesarea unei pagini (bloc)

- Timp de acces (citire/scriere) a unui bloc:
  - seek time* (mutare braț pentru poziționarea capului de citire/scriere pe pistă)
  - rotational delay* (timp poziționare bloc sub cap)
  - transfer time* (transfer date de pe/pe disc)
- *Seek time* și *rotational delay* domină.
  - *Seek time* variază între 1 și 20msec
  - *Rotational delay* variază între 0 și 10msec
  - *Transfer rate* e de aproximativ 1msec pe 4KB (pagină)
- Reducerea costului I/O: *reducere seek/rotational delays!*
- Soluții *hardware* sau *software*?

Aranjarea paginilor/blocurilor pe disc

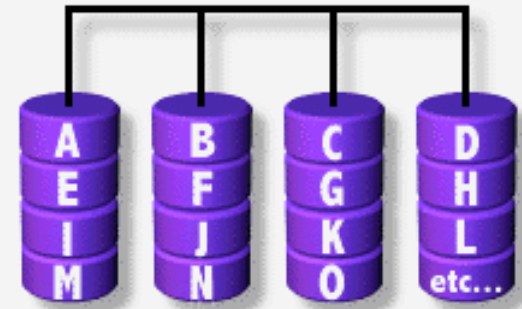
- Conceptul de *next block*:
  - blocuri pe aceeași pistă, urmate de
  - blocuri pe același cilindru, urmate de
  - blocuri pe cilindri adiacenți
- Blocurile dintr-un fișier trebuie dispuse secvențial pe disc (*'next'*), pentru a minimiza *seek delay* și *rotational delay*.
- În cazul unei *scanări secvențiale*, citirea de pagini în avans (*pre-fetching*) este esențială!

RAID

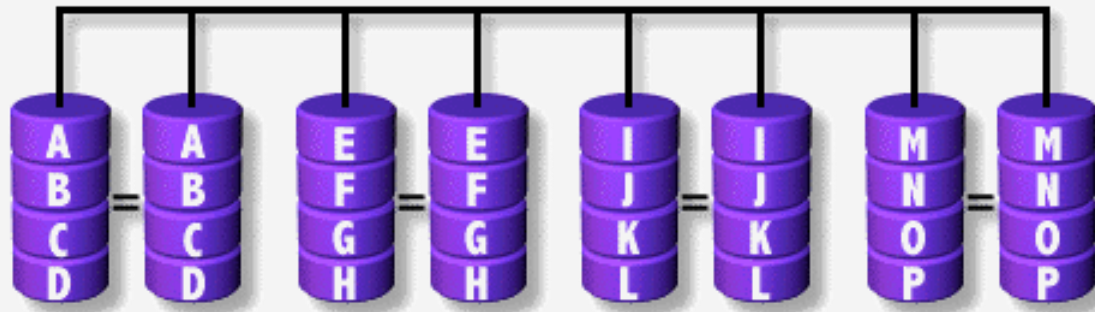
- *Disk Array*: configurație de discuri magnetice ce abstractizează un singur disc.
  - mult mai puțin costisitor; se utilizează mai multe discuri de capacitate mică și ieftine în locul unui disc de capacitate ridicată
- Scop: Creșterea performanței și fiabilității.
- Tehnici:
  - Data striping*: distribuirea datelor pe mai multe discuri (în partiții prestabilite - *striping unit*)
  - Mirroring*: stocarea automată a unei copii a datelor pe alte discuri → redundanță. Permite reconstruirea datelor în cazul unor defecte ale discurilor.

Nivele RAID

- Nivel 0: Fără redundanță

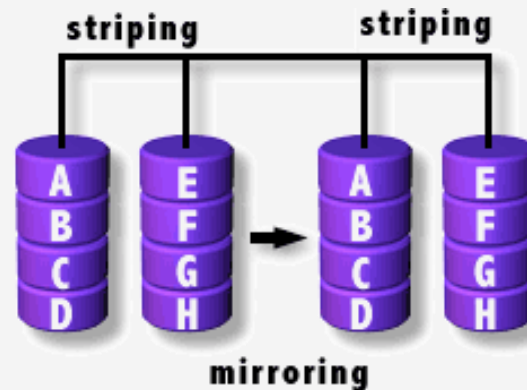

- Nivel 1: Discuri oglindite (*mirrored*)
  - Fiecare disc are o “oglină” (*check disk*)
  - Citiri paralele, o scriere implică două discuri.
  - Rata maximă de transfer = rata de transfer a unui disc

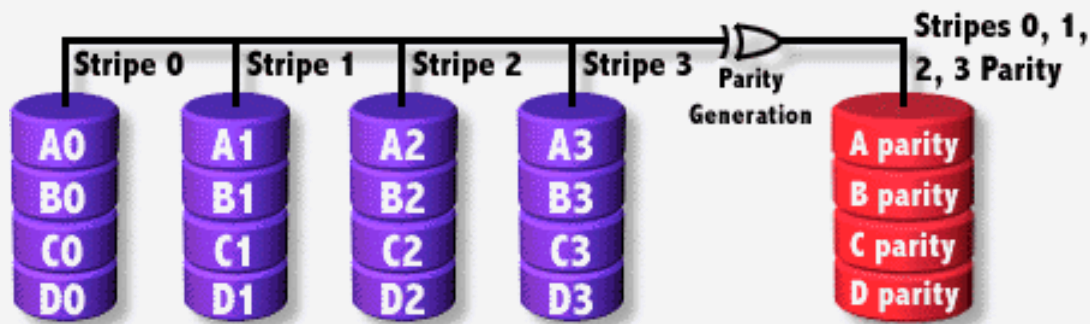

Nivele RAID

- Nivel 0+1:
Întreșesut și oglindit

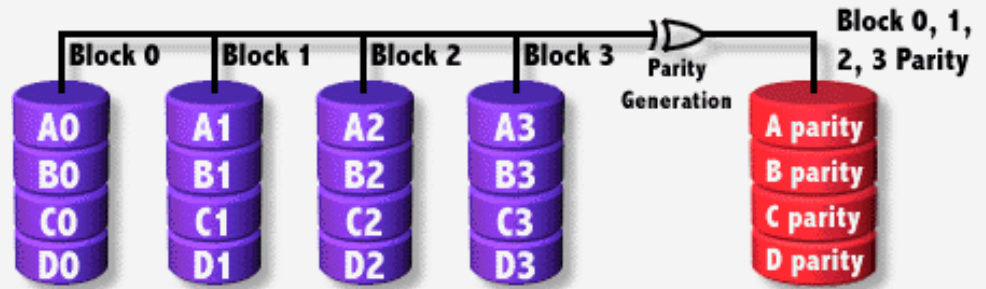
- Nivel 3: Bit de paritate intercalat
  - *Striping Unit*: un bit. un singur disc de verificare
  - Fiecare citire și scriere implică toate discurile

Nivele RAID

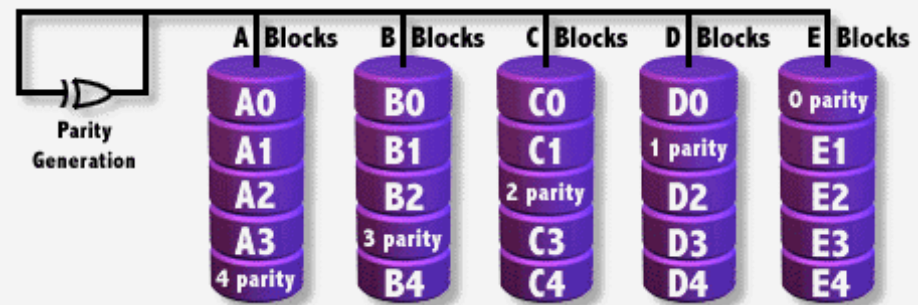
- Nivel 4: Block de paritate

- *Striping unit*: un bloc. un singur disc de verificare.
  - Citiri în paralel pentru cereri de dimensiune mică
  - Scrierile implică blocul modificat și discul de verificare
-
- The diagram illustrates RAID 5 striping with parity. It shows five disks. The first four disks store data blocks in a striped fashion: Block 0 (A0, B0, C0), Block 1 (A1, B1, C1), Block 2 (A2, B2, C2), and Block 3 (A3, B3, C3). The fifth disk stores the parity for each block (A p, B p, C p). A 'Parity Generation' symbol is shown above the parity disk, indicating the process of calculating the parity from the data blocks.

■ Nivel 5: Bloc de paritate distribuit

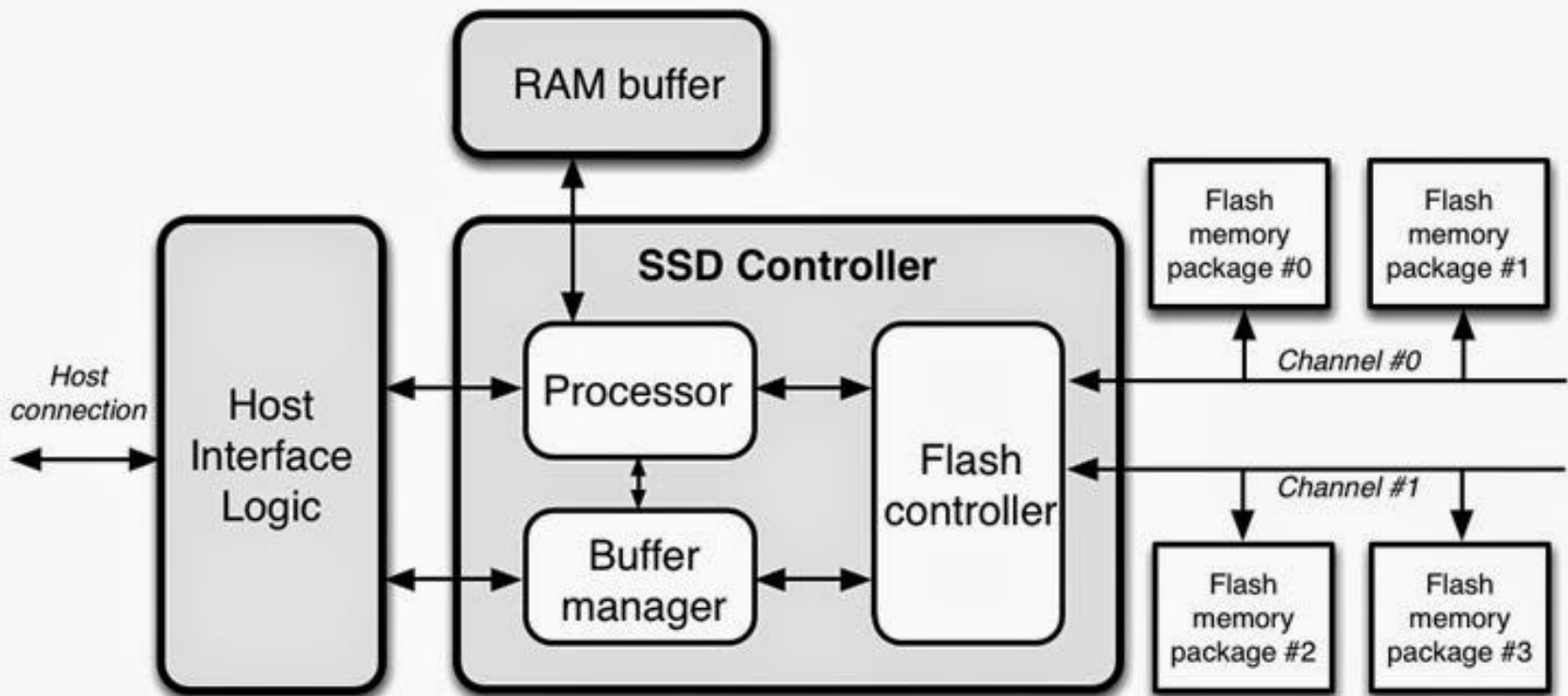
- Similar cu RAID 4, dar blocurile de paritate sunt distribuite pe toate discurile

Solid State Drive

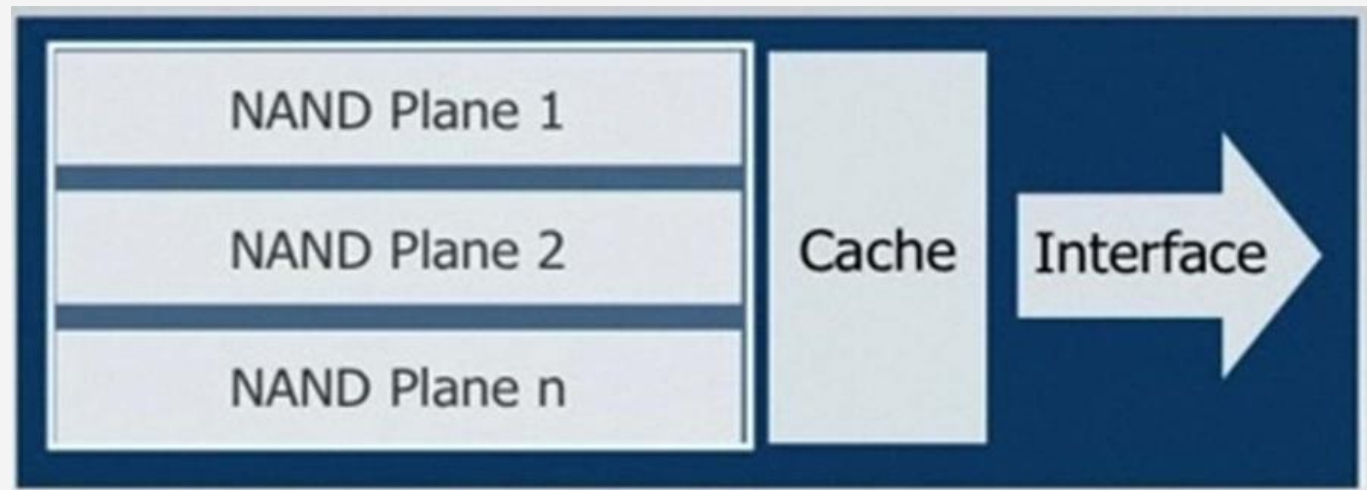
- SSD-urile conțin mai multe componente NAND flash (16/32 GB)

Architecture of a solid-state drive

Solid State Drive

- NAND Flash Media e format din mai multe celule NAND aranjate pe planuri multiple:
  - aceste planuri permit accesul paralel la NAND
  - permit, de asemenea, întrețeserea datelor
- Datele sunt transferate printr-un *cache*

Solid State Drive - Avantaje

- Latență foarte mică
  - *seek time* este zero
- Viteze mari de citire și scriere
- Mai robuste fizic
  - Rezistente la șocuri
  - Zero părți mobile
    - Silențioase
    - Consumă puțin
- Excelează la citiri/scrieri de dimensiuni reduse
- “Imun” la fragmentarea datelor

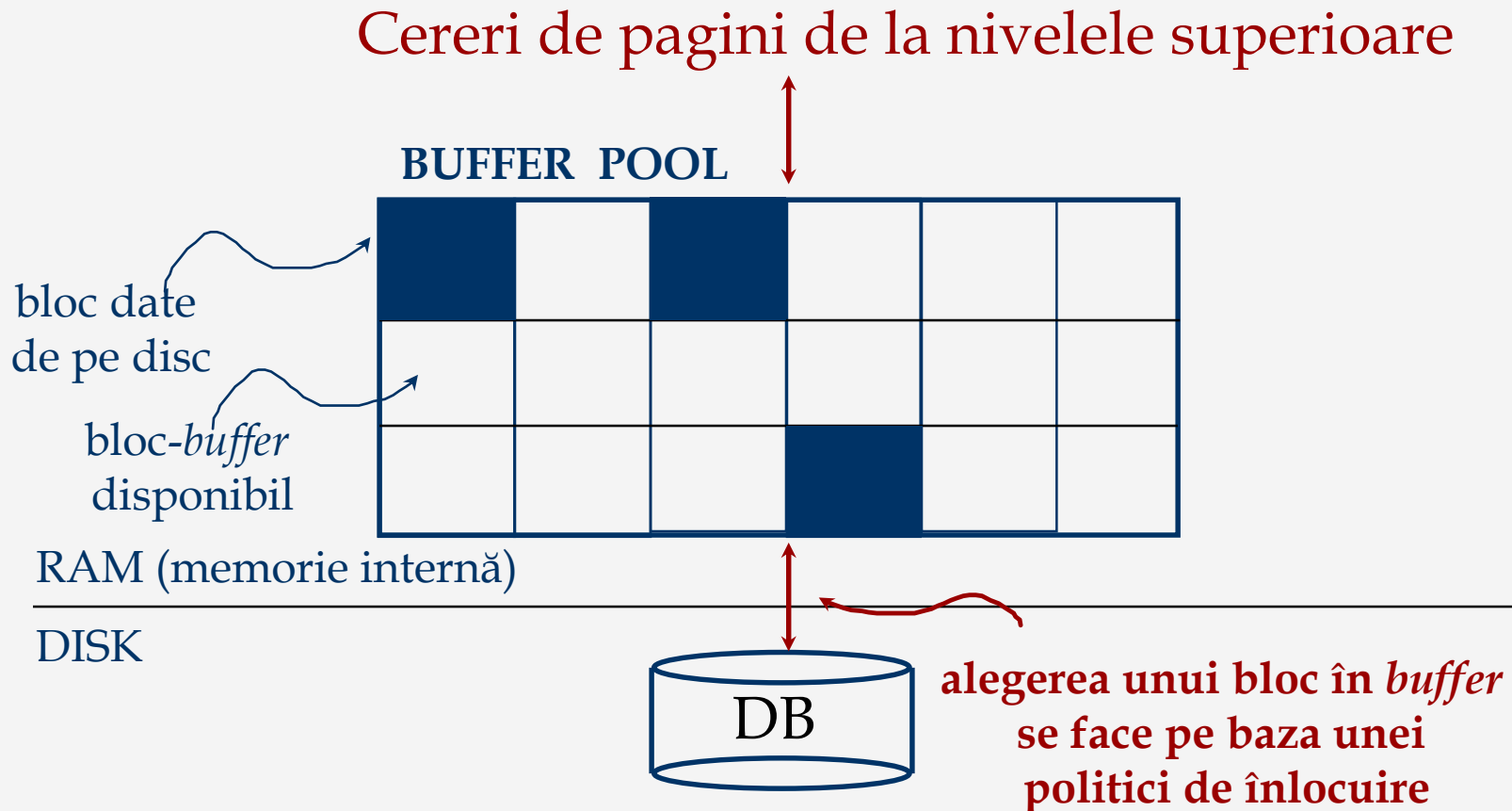
Solid State Drive – Dezavantaje

- Cost per GB mult mai mare comparativ cu discurile magnetice
- Dimensiuni
  - HDD 3.5'' cu 4TB sunt relativ comune
  - SSD 3.5'' cu 2TB sunt disponibile (rare și scumpe)
- Cicluri de citire/scriere limitate
  - 1 - 2 milioane cicluri de scriere $\Rightarrow$ uzura MLC (multi-level cell)
  - Sub 5 milioane cicluri de scriere $\Rightarrow$ uzura SLC

Gestionare *buffer* (zona de lucru) de către SGBD

- *Buffer* – partiție a memoriei interne utilizată pentru stocarea de copii ale blocurilor de date.
- *Buffer manager* – modul SGBD responsabil cu alocarea spațiului de *buffer* în memoria internă.
- *Buffer manager*-ul este apelat când este necesară accesarea unui bloc de pe disc
  - SGBD-ul operează asupra datelor din memoria internă

Gestionare *buffer* de către SGBD

- Se actualizează o tabelă cu perechi $\langle \text{nr\_bloc\_buffer}, \text{id\_bloc\_date} \rangle$

La cererea unui bloc de date...

- Dacă blocul nu se regăsește în *buffer*:
  - Se alege un bloc disponibil pt. **înlocuire**
  - Dacă blocul conține modificări acesta este transferat pe disc
  - Se citește blocul dorit în locul vechiului bloc
- Blocul e *fixat* și se returnează adresa sa

*! Dacă cererile sunt predictibile (ex. scanări secvențiale)
pot fi citite în avans mai multe blocuri la un moment dat*

Gestionare *buffer* de către SGBD

- Programul care a cerut blocul de date trebuie să îl elibereze și să indice dacă blocul a fost modificat:
  - folosește un **dirty bit**.
- Același bloc de date din *buffer* poate fi folosit de mai multe programe:
  - folosește un **pin count**. Un bloc-*buffer* e un candidat pentru a fi înlocuit ddacă **pin count** = 0.
- Modulele *Concurrency Control & Crash Recovery* pot implica acțiuni I/O adiționale la înlocuirea unui bloc-*buffer*.

Politici de înlocuire a blocurilor în *buffer*

- *Least Recently Used* (LRU): utilizează șablonul de utilizare a blocurilor ca predictor al utilizării viitoare. Interogările au șabloane de acces bine definite (ex, scanările secvențiale), iar un SGBD poate utiliza informațiile din interogare pentru a prezice accesările ulterioare ale blocurilor.
- *Toss-immediate*: eliberează spațiul ocupat de un bloc atunci când a fost procesat ultima înregistrare stocată în blocul respectiv
- *Most recently used* (MRU): după procesarea ultimei înregistrări dintr-un bloc, blocul este eliberat (*pin count* e decrementat) și devine blocul utilizat cel mai recent.

Politici de înlocuire a blocurilor în *buffer*

- *Buffer Manager* poate utiliza **informații statistice** cu privire la probabilitatea ca o anumită cerere să refere un anumit bloc sau chiar o anumită relație
- Politicile de înlocuite pot avea un impact determinant în ceea ce privește numărul de I/Os – dependent de **șablonul de acces**.
- *Sequential flooding*: problemă generată de LRU + scanări secvențiale repetate.
  - **Nr blocuri-buffer < Nr blocuri în tabelă** → fiecare cerere de pagină determină un I/O. MRU e preferabil într-o astfel de situație.

SGBD vs. Sistemul de fișiere al SO

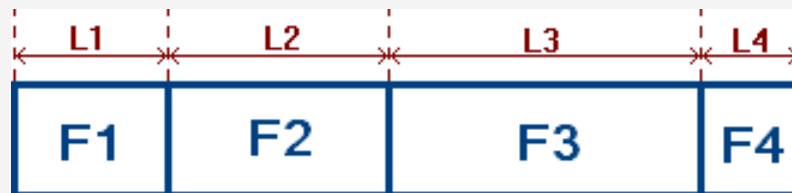
- SO gestionează spațiul pe disc și *buffer*-ul.
De ce o face și un SGBD?
- Diferențe de suport oferit de SO: probleme de portabilitate
- Existența unor limitări (ex. fișierele nu pot fi salvate pe mai multe discuri)
- Gestionarea *buffer*-ului de SGBD presupune abilitatea de a:
  - fixa/elibera blocuri, forța salvarea unui bloc pe disc
(important pentru *concurrency control* & *crash recovery*),
  - ajustarea *politicii de înlocuire* și citirea de blocuri în avans pe baza șablonului de acces ale operațiilor tipice BD.

Fișiere de înregistrări

- Modulele de nivel superior ale unui SGBD operează cu **înregistrări** și **fișiere de înregistrări**, nu cu pagini sau blocuri
- **Fișier** = colecție de pagini; fiecare pagină conține o colecție de înregistrări; trebuie să permită:
  - inserarea/ștergerea/modificare înregistrărilor
  - citirea unei înregistrări particulare (folosind un **record id**)
  - scanarea tuturor înregistrărilor (eventual filtrate)
- O pagină ce conține o înregistrare poate fi identificată prin intermediul referinței acestuia (**rid**)

Formatarea înregistrărilor

- Lungime fixă

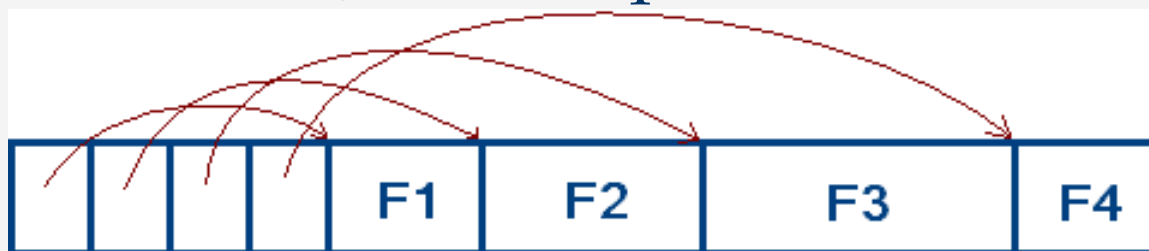

- Lungime variabilă

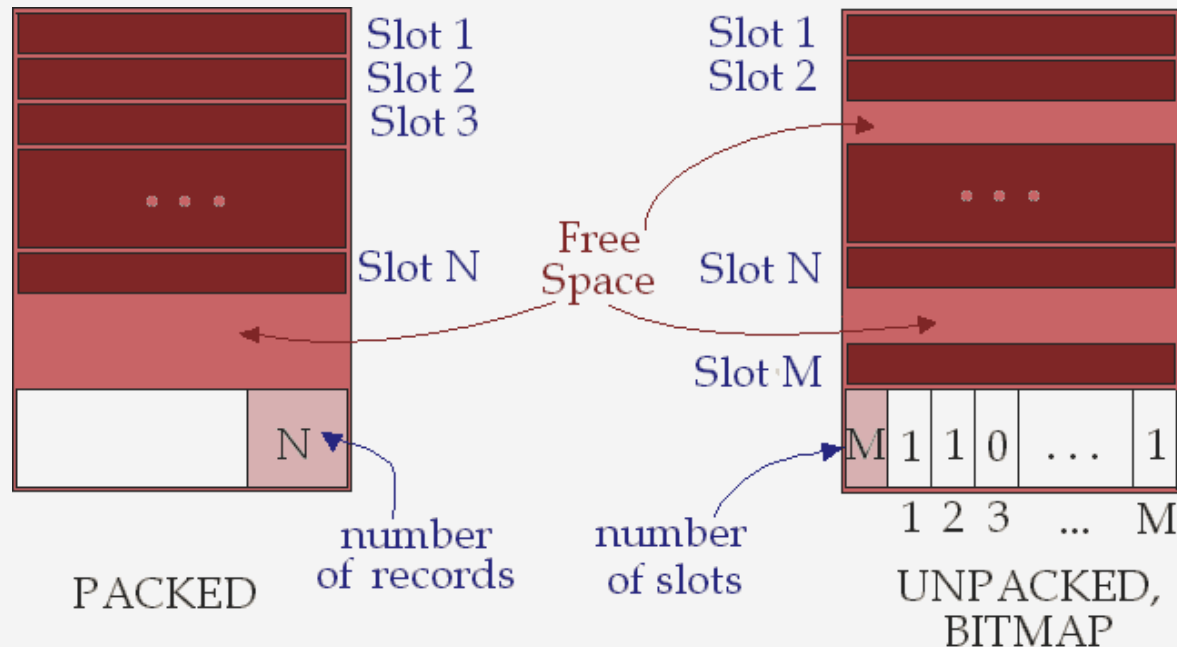
- Câmpuri delimitate prin simboluri speciale

- Șir de referințe la câmpuri

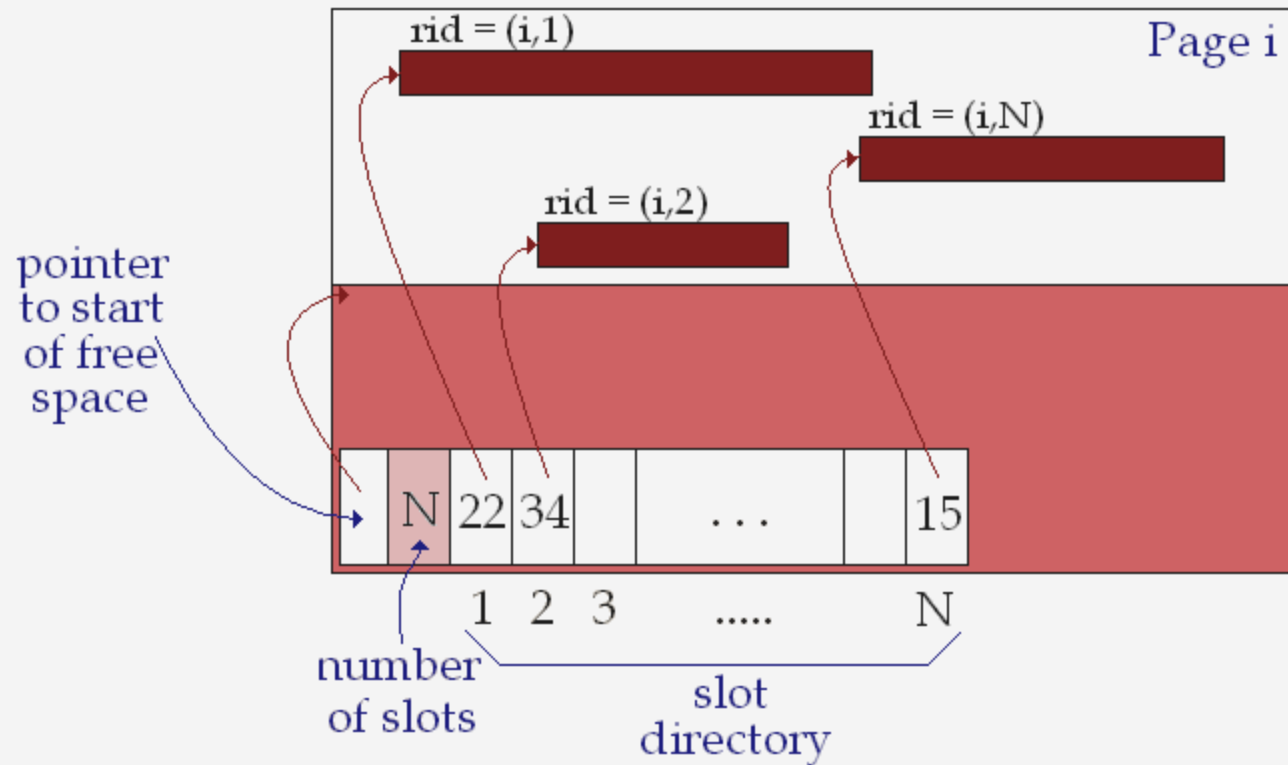

Formatarea paginilor: înregistrări cu lungime fixă

- Record id = <page id, slot no>. În varianta împachetată, mutarea înregistrărilor pentru gestionarea spațiului liber implică modificarea rid-ului, ceea ce nu este acceptabil în anumite situații.

Formatarea paginilor: înregistrări cu lungime variabilă

- Pot fi mutate înregistrări în pagină fără a modifica *rid-ul*; utilizabil și în cazul înregistrărilor cu lungime fixă